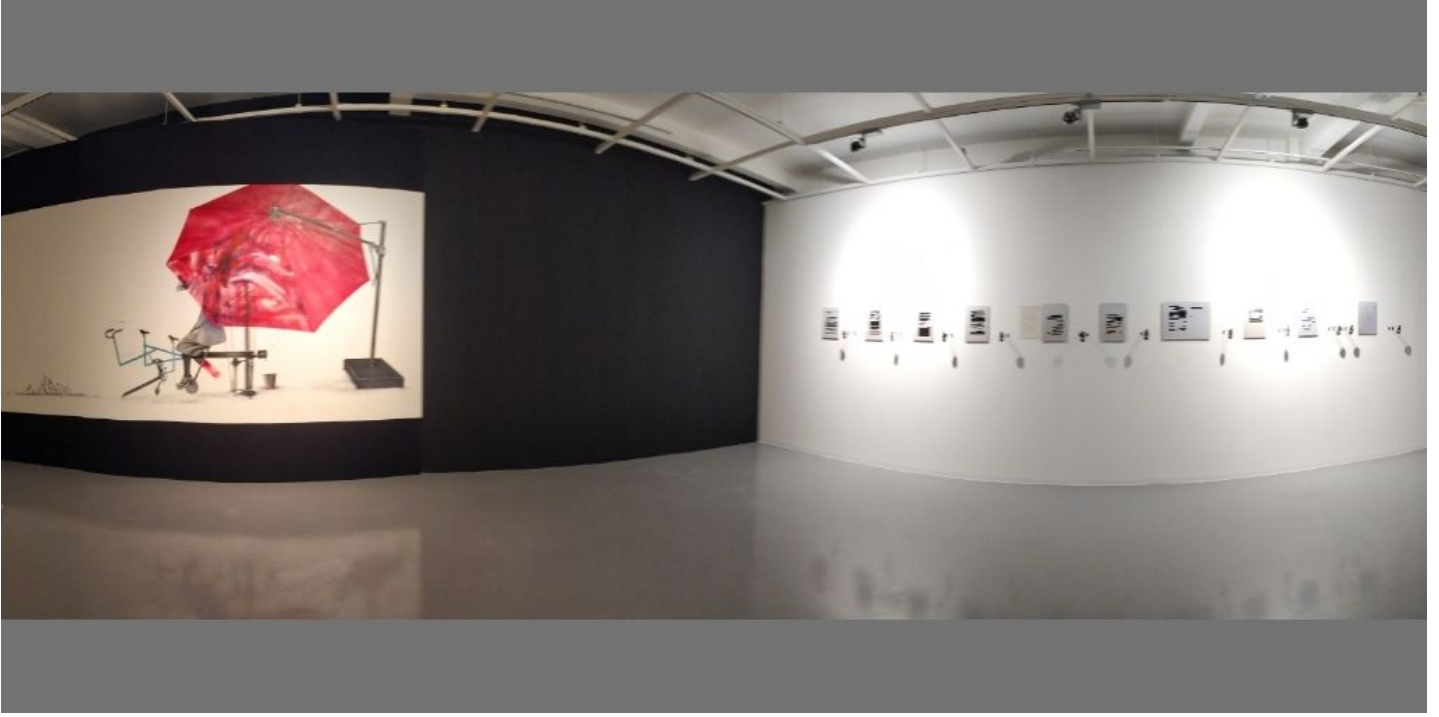

EDİTÖRDEN[\(/k24/kategori/editorden\)](/k24/kategori/editorden)[DOSYA \(/k24/kategori/dosya\)](/k24/kategori/dosya)[KRİTİK \(/k24/kategori/kritik\)](/k24/kategori/kritik)[SÖYLEŞİ \(/k24/kategori/soylesi\)](/k24/kategori/soylesi)**EVVEL ZAMAN**[PORTRE \(/k24/kategori/portre\)](/k24/kategori/portre)[\(/k24/kategori/evvel-zaman\)](/k24/kategori/evvel-zaman)[KİTAPLAR \(/k24/kitaplar\)](/k24/kategori/kitaplar)[HER ŞEY \(/k24/kategori/her-sey\)](/k24/kategori/her-sey)**HABERLER**[\(/k24/kategori/haberler\)](/k24/kategori/haberler)

DİĞER

Aras Seddigh ve Ömer İpekçi ile söyleşi: "Yazı ve kokunun etkileşimi..."

"Sanat dünyasında koku ve sanatsal çıktı olarak koku örnekleri var. Ama kokuyu münazaradaki gibi kullanan, ona bir yöntem, bir dil muamelesi yapan bir iş yok. Mantıklı olmaması, kuralları ve tanımları zorlaması, zihnimizdeki sıkış tıkiş odacıkları genişletmeye çalışması böyle uçucu bir işin bizi en çok heyecanlandıran kısmıydı."

[MESUT VARLIK \(/k24/yazarlar/mesut-varlik\)](/k24/yazarlar/mesut-varlik/)
[@e-posta \(mailto:mesutvarlik@gmail.com\)](mailto:mesutvarlik@gmail.com)
[Söyleşi \(/k24/kategori/soylesi\)](/k24/kategori/soylesi/)

20 Kasım 2021 17:21

- A +

Aras Seddigh'i daha önce duymamıştım, işlerinden haberim yoktu. Benim cehaletim elbette! Ömer İpekçi'yle ise "koku" bağıyla yıllardır tanışırız, "burnunu" sevdiğim parfümörlerdendir. Ortak sergilerine davet aldığımda meğer çok düz düşünmüşüm. Aras'ın resimlerini ve Ömer'in yeni koku çalışmalarını bir araya getiren bir sergi beklemiştim. Tam anlamıyla bir "sergi" olmayışı haricinde tamamen yanılmıştım, gerçek bir "deneyim" sunuyordu bu ortak çalışma çünkü. Neyin deneyimi, nasıl bir deneyim, onu tanımlayabilmek pek mümkün değil. En azından "henüz". Tortusunu bekleyen bir his belki de...

"Ben Hiç Burada Olmadım", 11-27 Kasım 2021 tarihleri arasında, Galeri Nev İstanbul'da ziyaretçilerle buluşuyor, bu kadar kısa bir süreliğine. Benim için anlatılmaz yaşanır nevinden bir deneyimdi. İki güncel sanatçının kataloglanamayacak, tekrarlanamayacak nefis bir ortak deneyim çalışması...

[Aras Seddigh](https://www.instagram.com/arasseddigh/) (<https://www.instagram.com/arasseddigh/>) metinler kaleme alıyor, [Ömer İpekçi](https://www.instagram.com/omer_pekji/) (https://www.instagram.com/omer_pekji/) o metinlerin bazı yerlerini karalıyor, kapatıyor, karartıyor ve bir koku tasarlıyor. Sonra yeniden, sonra yeniden... Böylece kesintili, kekeme, belirsiz metinler ve onların küçük şişelerden kokladığınız, koku notalarıyla bestelenmiş hallerinden mülhem bir toplam deneyim.

Hemen yandaki duvarda, bu çalışmayı yaptıkları ortak atölyede Aras Seddigh'in bağımsız olarak çalıştığı büyük boy resmiyle karşılaşıyoruz. Resmin arkasına, sırtına da bir küçük koku odası açılmış. Ömer İpekçi'nin *Incarnation/untitled* parfümünün sindiği ortamda o resmi gerisinden görerek kokunun içinde kalıveriyoruz. Ve bir de bütün bu süreci yansıtan bir video işi yer alıyor.

İki güncel sanatçının, koku-yazı-görsel sanat üçgenindeki ortak çalışmalarını hakkında konuştuk...

Bu ilk ortak çalışmanız nasıl ortaya çıktı? Fikir nasıl olgunlaştı?

Aras Seddigh: Hatırladığım kadarıyla Ömer bana bazı küçük çalışmalarından koklamam için ara ara getirmeye başladı. Bu kokuları kokladığımda tanımlamak yerine zihnimin ziyaret ettiği ortamları/anıları, çağrıştırdığı hisleri, kurgusal bakışı göz ardı etmeden küçük notlar halinde yazmaya başladım. Ömer'in bu içinde bilindik tanımlamalar içermeyen, öznel ve kurgusal yerden yaklaşan yazıları okuduğunda heyecanlandığını hatırlıyorum. Daha sonra, "Aras zihin akışı olarak bir metin yazsa ve Ömer o metni okuyarak bir koku yapsa, ne olur?" diye sorduk birbirimize.

Ömer İpekçi: Aras'ın geçen sergisindeki kitabında kokuyla alakalı bir sürü referans ve kokudan bahsetmese de adeta kokan tanımlar vardı. Muhtemelen başlangıç noktası orası. Atölyede bazı materyal ve akorları Aras'a koklatıp ondan yansımasını dinledikçe daha da olgunlaştı. Bazı kokulara

güçlü tepkiler veriyor, uyandırdığı hatıraları bana anlatıyordu. Aras'ın kafasında kilitli duran bir hafıza mekanına ulaşma fikri bana çok ilgi çekici geldi ve gizlice aslında bunu hedeflemiş olabilirim.

Aras Seddigh, Ömer İpekçi

Aras Seddigh, metinleri kaleme almaya başladığında neler oldu? Belli bir izleğe karar vermiş miydiniz? Metinler birbirini takip ediyor mu, yoksa her biri müstakil mi?

Aras Seddigh: İlk metin dışında, diğer metinleri kokladığım kokunun zihnimi götürdüğü ortamlar ve çağrıştırdığı hisler üzerinden yazdım. Ancak kokular dışında yazılar ilerledikçe bir önceki yazdığım yazılarla direkt olarak ilişki kurmasam da onları yazmış bulunmam bir sonraki yazıları da içten içe etkilediğini düşünüyorum. Herhangi bir karar verdiğimizizi hatırlamıyorum. İlerledikçe yolda nelerle karşılaştığımızı bağlı olarak pozisyon almayı düşündüğümüzü hatırlıyorum. Böylece kurallar ilerledikçe oluşmaya başladı.

Metinler görünürde birbirini takip etmiyor ama aralarında belli belirsiz bağlar ve ortak noktalar var. Belki bir bütünden alınan farklı fragmanlar diyebiliriz. Ama bu yapının bütününe ulaşamıyoruz.

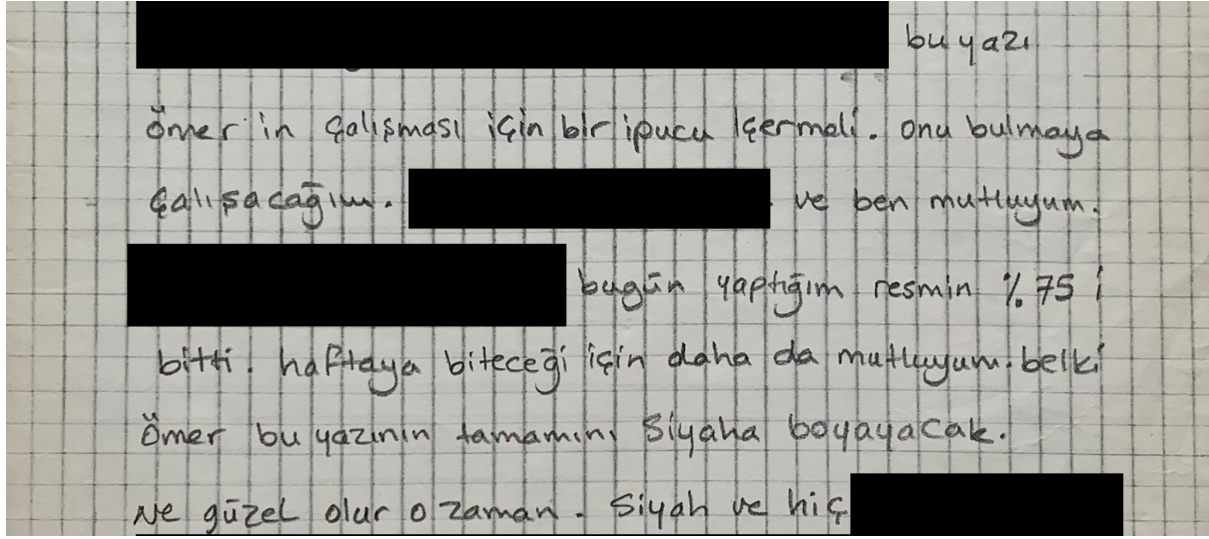
Ömer İpekçi, metinler sana geldiğinde nasıl bir çalışma izledin? Üzerini karaladığın kısımlar ne anlama geliyor? Kokuya yansıyan kısımlar okuyabildiğimiz yerler mi?

Ömer İpekçi: Öyle başlıyor. İlk sayfadan itibaren ortaya çıkan bir öge siyah bloklar. Yazının kafamda yarattığı hisse ve ortama hizmet etmediğini düşündüğüm kısımlarını örtüp, kalan kısımdan yola çıkarak bir koku hazırlamak fikriyle başladık. Temelde yöntem Aras'dan gelen yazıyı ayıklayıp kalanını bir ilham malzemesi olarak kullanmak. Tabii bu saflıkta devam etmiyor. Hangi kısımları kaale aldığım görünür olduğu için hem Aras'ın iletişim şekli değişiyor hem de ben blokları başka

sebeplerle kullanmaya başlıyorum. Yani sansür de iletişimin bir parçası oluyor yavaşça, ki bu da sonradan Aras'ın "Ömer hepsini siyaha boyasa", "Burayı karalama" gibi şeyler yazmasına ve silgi kullanmaya başlamasına sebep oluyor.

Metinleri tek tek mi çalıştınız? Her kokudan sonra mı yeni metne geçtiniz mesela? Kokular sizin yazım sürecini nasıl etkiledi?

Aras Seddigh: Evet metinleri tek tek çalıştık. Her kokudan sonra yeni bir metin yazıldı. Ama dediğim gibi, bu metinler birbirinden tamamen kopuk uzuvlar olarak durmuyorlar. Kokular zihnimde daha önce uğramadığım yerlerin farkına varmama ve onların etrafında, içinde ve dışında uzun uzun dolaşmama ve oradan başka bölgelere kapıların da olduğunu fark etmeme sebep oldu diyebilirim.

Aras Seddigh, Ömer İpekçi, *Münazara Onu Bul* çalışmasından bir kesit.

Ömer İpekçi, kokuları hazırlarken bir sonraki metinden haberdar mıydın? 11 koku arasındaki akışı/kompozisyonu sağlarken metinlerle ilişkin nasıl değişti?

Ömer İpekçi: Bir sonraki sayfanın olacağını biliyordum sadece. Aras'ın kafasında bazı şeyleri tetiklemek ve bir sonraki yazıyı şekillendirmek için bazı cin fikirler kokuya girmiş olabilir ama sonuçlar öngörülebilir olmadı. Kokuların akışı diyalogun doğal ritmini takip ettiği için benim ekstra bir çaba sarf etmem gerekmedi. Tekrar eden tema ve materyaller de bir ritim sağladı. Süreç bittikten sonra ve tüm bitmiş şeye bakarken yaptığım iki değişiklik oldu yalnızca. Bunlardan biri ilk sayfa ile ikinci sayfa arasındaki boşluğa atölye kalıntılarından yaptığım kokuyu koymak, diğeri de son sayfanın kokusunu silip yerine başka bir koku koymak oldu.

Bildiğim kadarıyla daha önce böyle bir iş yapılmadı Türkiye'de. Yanılıyor muyum? Dünyadan örnek hatırlıyor musunuz?

Ömer İpekçi: Sanat dünyasında koku ve sanatsal çıktı olarak koku örnekleri var. Ama bildiğim kadarıyla kokuyu münazaradaki gibi kullanan, ona bir yöntem, bir dil muamelesi yapan bir iş yok. Kolaboratif olması bu anlamda ekstra önemli bence, yazı ve kokunun etkileşimini çıplak bir şekilde göstermesi adına.

Aras Seddigh: Daha önce yapıldıysa, ben bilmiyorum. Dünyada yazı ve koku arasında böyle birebir bir örnekle karşılaşmadım. Ancak 2015-2016 yıllarında Madrid'de kokuları farklı sanat akımlarına bağdaştırarak tanımlayan bir koku sergisine gittiğimi hatırlıyorum.

Kokuyla iş yapmanın en büyük sorunu "kalıcılık". Bu serginin kalıcı bir kataloğunun olma imkanı yok henüz. Böyle uçucu bir işe kalkışmak mantıklı mıydı?

Aras Seddigh: Evet, en büyük sorunu kalıcılık aynı zamanda en güçlü ve dramatik özelliği uçuculuğu diye düşünüyorum. Bazı performatif sanat türlerinde de kayda almak anlamlı olmadığı gibi, bu deneyim de o anda ve o mekânda bulunma şartını barındırıyor. Ve bu özelliğinin sunum biçimine, kataloğunun olmamasına, yapılan işin içeriğine ve bağlamına yeterince uygun düştüğünü söyleyebilirim.

Mantıklı hiç değil:) Sanırım mantıklı olmaması, kurallar ve tanımları zorlaması, zihnimizdeki sıkış tikiş odacıkları genişletmeye çalışması bizi en çok heyecanlandıran kısmıydı.

Ömer İpekçi: Baki kalan bu kubbede bir hoş sada imiş... Kalıcı olması gerekiyor diye bir bilgi gelmedi bana. Koku uçup gitmiş olsa da bıraktığı iz görünür, oluşturduğu etki kalıcı. Benim 10 yaşındaki halim de ortada yok ama birisi burada sana cevap veriyor sevgili Mesut. Kokunun uçan bir şey olmasından da, uçan bir şeyi hapsetmeye çalışmaktan da memnunum. Kalıcılık çabası korktuğum bir şey diyebilirim hatta. Canımı sıkın şeylerin birçoğu kalıcı olmaya çalışan iyi niyetli şeylerden oluşuyor. Koku yeterince kalıcı.

Şişelerdeki karışım tortu bırakacak şekilde hazırlandığı için hafifçe de olsa uzun süre kokacak bir kalıntısı olacak bu arada. Bir zamanlar bir şeyler olduğuna delil olacak bir son katmanı da var yani.

Yazı-koku ve bu ilişkiden doğan, hissedilen müzik arasında tekrarlanamaz bir deneyim sunuyorsunuz ziyaretçilere. Beklediğiniz ve aldığınız tepkileri karşılaştıracak olsanız?

Aras Seddigh: Tepkileri değerlendirmek için biraz erken olabilir. Bu işin üstüne zaman katmanı eklendikçe etkisi değişebilir. Ancak şimdiye kadar beklediğim üstünde ilgi ve yorumlar aldım. Kendi içinde hapsolmemiş olması ve dışarıyla iletişim kurabilmesi beni sevindirdi.

Ömer İpekçi: Bana en ilginç gelen kısmı aklımdaki şeyleri parça parça farklı insanlardan duymak. Bu işe bakınca izleyici de ayıklayıp, sansürleyip alıyor, sonra biraz kendinden bir şey katıp geri veriyor. Sen niye beni ağlatıyorsun diyen oldu, aslında çizgisel değil dairesel bir formu da var diyen oldu, kendi çocukluğundan bir şeyleri hatırlayıp onları anlatan oldu, ne kadar eğlenmişsiniz diyen oldu. Samimi, meraklı ve kendini de ortaya koymaktan çekinmeyen izleyiciler var ve tüm beklediğim buydu zaten. Tek başına içinde saatler geçirilebilecek bir şekilde sunabilmek güzel olurdu diye düşünüyorum ama. Belki daha sonra.

Aras Seddigh, *No. 99*, 2019, tuval üzerine akrilik, linol ve pastel, 200x510 cm.

Aras Seddigh, senin tek bir resmin yer alıyor sergide. Neden?

Aras Seddigh: 2019'da Banff'de katıldığım Artist Residency programında bu resmin eskizlerine başlamıştım. Ömer *Incarnation/untitled* parfümünü yaptığı dönemde aynı atölyeyi paylaşıyorduk ve ben İstanbul'a döndüğümde, bu resmi yapmaya başladım. Bu resim ve koku, oluşum süreçlerinde aynı ortamı paylaştılar. Her ikisi de kendi kişisel süreçlerimizi yansıtıyor. Aralarında bilinçli ve planlanmış bir üretim süreci olmasa da, bu dönemin sonunda ikisi arasında kendiliğinden oluşan bağı görmeye başladık. Bu resim bir serinin parçası değil ve belki de serilerden oluşan ve her biri bir aile üyesi olarak ortaya çıkan diğer çalışmalarımın bağımsız bir yerde duruyor.

Omer İpekçi, *Incarnation/untitled* parfümün ile Aras'ın resmi arasındaki bağı sen nasıl kuruyorsun? Ve bu parfüm ve diğer kokular arasında nasıl bir etkileşimi gözettin? Sanki önceki parfümlerine göre farklılaşan bir nota spektrumu da söz konusu?

Ömer İpekçi: Birbiriyle aynı evde doğan iki çocuk gibiler, diyebilirim. En objektif cevabı bu olsa gerek. O resim de, münazaranın bazı kısımları da atölyeye çalışmaya gittiğimde orada duran, zamanla değişen şeyler oldular. Benim yaptığım eskizler gidip o tuvalin üzerine yapıştılar. Materyalin hafızası varsa o resim parfüme ve onun evrim sürecine şahitlik edebiliyor.

Bunun yanında ikisi de kişisel bir iç yolculuk, kendi sınırlarını aşma çabası, oluşum ve değişim sürecinde olan ve kendi anlamının yanında bunu da konu eden işler. Resimde yeri değişen bisiklet gidonunun eski yeri de görünüyor, parfümde parfümün oluşum sürecindeki eskizler de yer alıyor. Çok şey var söylenebilecek ama *spoiler* vermek istemiyorum.

Yalnız sergi alanında resmin sol tarafından arkasına geçiliyor ve o tarafta da bir şişe ve pipet yığını var. Bu görünürde çok direkt, adeta enformatik gibi görünen bir ilişki kuruyor ikisinin arasında ama aslında tasarlanmış bir şey değil. Galeride gördüğümde çok güldüm buna, çünkü bunu tasarlıyor olsak Aras asla kabul etmezdi!

Farklı bir nota spektrumu ve palet elbette var, ben bunu projeye hizmet etme isteğine bağlıyorum. Tanıyanlar için benim yaptığım belli olsa da bu bir kendini ortaya koyma çabası değil. Olsa olsa kendimden biraz uzaklaşma çabasıdır.

Aras Seddigh (solda) ve Ömer İpekçi (sağda) ziyaretçileri izlerken

Kenardaki video işini hiç konuşamadık, onu da sizden dinleseğiz?

Ömer İpekçi: Süreçte bana bir şekilde kaydetmeye değer görünen bazı sahnelerin fotoğraf ve videolarını çekmiştim, onlardan ikisi o videolar işte. Ben de senin kadar dışarıdan baktığım için bir izleyici olarak cevap vereceğim. Karanlıkta şüpheli, endişeli, suskun bir şekilde uzunca volta atan Aras ve yanında "Budur" diye kesinlik belirten bir Aras. O ikisi bile birbirini iptal ediyor gibi görünürken aslında bir sürecin doğal kısımları. İş gibi görmüyorum o videoları ben, daha çok bir perde aralayış gibi.

Aras Seddigh: Soldaki karanlık oda videosu Ömer'in benden habersiz çektiği, zihnimin içinde gezindiğim ve dışarının çok farkında olmadığım videolardan biri. Kendi sanatsal pratiğimde "Şüphe" başlıklı resim serisine başlamadan önceki döneme denk geliyor. Bu sebepten benim için kararsızlığı ve şüpheyi çağırıyor.

Sağdaki video da bulmaya çalıştığımız akorlardan bir tanesini iki saniyelik sürede koklayıp "Tam bu ya" dediğim bir anlık zihinsel kararlılığın kaydı diyebilirim.